

v višini kakih 20 sežnjev. Vse to: most in postajo, pa tudi grajenje železnice čez ljubljansko močvirje popisal sem v koledarju družbe sv. Mohora l. 1874. stran 191. do 196. prav natančno in temeljito, tedaj se mi vidi ponavljanje vsega tega na tem mestu nepotrebno. Eno pa danes še omenjam. Sicer bo morebiti marsikdo neverjetno otresal z glavo, bravši o mojih mislih, vendar pa jih izrečem, namreč: naši potomci bodo morebiti še doživeli, da bode železnica čez močvirje in borovniški viadukt — velikanska monumentalna razvalina. Marsikdo iz med nas starejših se še ve spominjati, koliko je bilo pomislikov zoper grajenje železnice čez ljubljansko močvirje, in da se je mnogo govorilo, da je bila njena izpeljava pripisovati po večjem le svojeglavni volji tedajnega trgovskega ministra Brucka.

Naše dni si iščejo železnice bolj naravnostna pota in znajo dobro izogibati se ovir. Svet, t. j. tehniki so tudi čezdalje bolj prebrisani in znajdeni. Vzemimo na pr. železnico čez Semernik. Koliko kolosalnih stavb je bilo ondi zgraditi, koliko ovir je bilo zmagati, in kako ogromne svote je vse to stalo! Mala leta potem pa je prišel baje neki tehnik, — dobro se vem spominjati, da sem tako praviti čul, — ki je dokazal, koliko lažje in z koliko manjšimi stroški bi se bila dala po železnici zvezati Dolenja Avstrija z Zgornjo Štajarsko. Nikakor tedaj ni nemogoče, da bi se s časom ne našli učenjaki in strokovnjaki, ki bodo stavili modro vtemeljene nasvete za preloženje posamnih oddelkov sedajnih železničnih prog. Saj se starim cestam marsikje tudi tako godi. Se ve, da je to le moja misel, katere pa nikomur ne vsilujem.

Daljava od Borovnice je dolga, zelo dolga, — in zlasti če se človek že dolgo vozi, komaj čaka, da pride že konec. Tako je bilo tudi z mano, in prav zadovoljen sem bil, ko se je poslednjič ustavil vlak in nam je konduktar glasno zaklical: Ljubljana!

* *

S tem sem tedaj skončal enega mojih daljših potopisov za „Novice“. Mislil sem sam o pričetku, da se mi ne bo zategnil tako na dolgo, a godilo se mi je pri tem, kakor se prilično govori, da „z jedjo pride slaj“. Ako pa se pogleda na zemljevid, vidi se, kako velik ovinek mi je bil narediti, da sem prišel iz Ljubljane zopet v Ljubljano nazaj, in koliko „novega sveta“ se mi je odpiralo ob straneh železnične proge po Dolenjskem, Hrvaškem in Notranjskem. Imel sem toraj res dovolj gledati, pa tudi dovolj pisati. Starejšim, in tudi nekaterim mlajšim bralcem „Novic“ poznato je moje pero; — dobrih štirideset let bilo je posvečeno temu listu, smem pa tudi reči z lahko vestjo, da nikdar in nikomur ne v spodtikljej. Menim, da jih je skozi ves ta dolgoletni čas leposlovno polje „Novic“ le malo tako zdatno obdelovalo, kot moja malenkost. Kolike nagrade sem dobival za to, vem jaz; do malega so bili nagibi k tolikemu delovanju le gôlo dômo- in rodoljubje. In vendar se mi je pred malimi leti javno zabavljalo: kje in kako

se jaz zdrznem podpisovati „Rodoljub Podratitovski“, katerega imena sem se zlasti v „Danici“ mnogokrat rad posluževal. Še danes imam za onega napadovalca prav oistro in zbadljivo besedo konec peresa, pa, — vtopi naj se v črnilu! Štirideset let literarnega delovanja je lepo in dolgo število, — volja moja sicer ne gine še, a moči, — zlasti očesne, pričenjajo odrekati službo. Brž ko ne je bil toraj danes dokončani potopis za „Novice“ moja „labudova pesem“.

Z Bogom!

Poučni in zabavni drobiž.

Sv. pismo je predstavljeno v 354 jezikov in narečij, če ne celo, vsaj deloma. V 19tem stoletju je dala „Britisch & Foreign Bible Society“ 131 844 696 in „American Bible Society“ 55,531.993 tiskati in razširjati; razven tega so razdelile druge družbe 50 milijonov in posamezni založniki tudi nekaj milijonov sv. pisem.

ABC sandviških otočanov ima samo 12 črk, Burmezov 19, laški 22, bengalski 21, hebrejski, sirski, kaldejski samaritanski 22, francoski 23, grški 24, latinski 25, nemški, nizozemski, angleški 26, španski 27, slovenski 25, arabski 28, perzijski in kopijski 32, georgijski 35, armenski 38, ruski 36, sansketsk in Japonski 50, etkiopski in tartarski 202.

Brooklyn je izgubil častni priimek mesto cerkev; zaspala Philadelphia ima sedaj 637 božjih hramov, Brooklyn pa le 500.

— **Osobna vest.** Naučni minister je imenoval kurata g. Koblarja, arhivarja Rudolfinuma, konservatorjem centralne komisije za raziskavanje in vzdrževanje starinskih spomenikov.

Družba sv. Cirila in Metoda, pokrovitelj je postalo „Učiteljsko društvo kranjskega šolskega okraja“ posebno po zaslugi g. učitelja J. Režeka. Sežanska ženska podružnica, od katere smo prejeli za l. 1894 že 106 gld. 70 kr. udnine, poslala nam je 50 gld. kot prvo polovico II. pokroviteljine, vzbujena v to zlasti po tamošnji moški podružnici, ki tudi nabira že drugo pokroviteljino — Starotrška moška in ženska podružnica ste nam poslali 90 gld. 44 kr. Mej to vsoto je 23 gld. 25 kr. dohodkov vrtno veselice, prirejene v korist naši družbi, 6 gld. 93 kr. daril, nabranih po g. Fr. Pečetu, 5 gld. dar g. notarja F. Strašeka, 2 gld. 20 kr. daril, nabranih po g. Olgi Peče, in 1 gld. dar g. Fr. Peče. Dalje so družbi od 20. okt. do 25. nov. t. l. darovali: Vč g. Ivan Trinko, semeniščni profesor v Vidmu, 24 gld in 5 lir po kobaridski podružnici; vč g. Matej Šervicelj, komendator na Reberci, 20 kron, nabranih ob godovanji vč. g. župnika Šimna Muden v Železni Kaplji mej prijatelji, poslanih z geslom; Slovenski bil je, bode Gorotan! domoljub iz Sodražice 20 kron, nabranih na svadbi g. K. Š in ob drugih prilikah; štirje narodnjaki v Sodražici 11 kron povodom ločitve od vč. g. župnika F. Kadunca iz Drage; g. R. D. v Kandiji za stavo zgubljeno v gostilnici pri Štamburji proti g. Starcu 8 kron; g. M. Iglar 7 kron v imenu vesele družbe v Loki pri Zidanem mostu; g. A. Skala, nadučitelj v Vipavi, 5 kron, katere je nabral na planini pri postavljanji nagrobnega spomenika učitelju R. Dolencu; blag. gospa Zofija Haringova, načelnica „Prve belokranjske ženske podružnice v Černomelji, 2 gld. 33 kr. kot dar neimenovanega domoljuba in g. A. Božič iz Jurjevega pri Metliki 4 krone. — Iskreno se zahva-

ljujoč požrtvovalnim darovalcem upamo, da se je Miklavž spominjal zlasti tudi dece, ki se vzgaja v naših zavodih, in da se bo rodoljubno slovensko občinstvo ob bližnjem se Novem letu odkupovalo od novejstnih voščil po skoro splošno slovenski šegi v korist naši družbi. Saj domoljubno občinstvo, dižeč se te šege, pomaga ohranjovati zapuščeni deci najdražje kar ima; katoliško vero in materino besedo!

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Za šolo šolskih sester v Velikovcu so darovali družbi sv. Cirila in Metoda 2 nabirka: Malo omizje slovenskih udeležencev I. nižjeavstrijskega katoliškega shoda po g. med. Fr. Jankoviču 10 kron in neimenovan domoljub 2 kroni za mesec november in december kot mesečnino, ki jo bode plačeval, dokler ne prično čč šolske sestre poučevati v Velikovcu. Domoljubi! Skrajni čas je, da poskrbimo za koroške brate. Pomnimo: Dvakrat da, kdor hitro da.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Zvršilni odbor narodne stranke**, voljen na shodu zaupnih mož se je v nedeljo konstituiral in volil svojim predsednikom g. dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniškega.

— **Misijon v Trstu**. Magistrat tržaški je napel vse sile, da prepreči misijon v Trstu, pri katerem bi bile slov. propovedi. Italijani so pretili po njih navadi z izgredi. Namestništvo je pa na to škofijstvo opozorilo, da ne more jamčiti za red in vsled tega se mora misijon opustiti. Slovenski poslanci Hohenwart, Povše in kanonik Klun so na Dunaji zaradi tega bili pri ministerskem predsedniku, ki je obetal, da bode zahteval, da tržaško namestništvo predloži vse dopise o tej zadevi. Mi želimo, da slov. poslanci o tej stvari ne odjenjajo. Tu pa ne gre v prvi vrsti za cerkvene, temveč za narodne pravice. Misijona se namreč le zaradi tega upirajo, ker bi bil slovenski. Seveda s tem ne rečemo, da tukaj ne pride tudi sv. cerkev v poštev.

— **Državni zbor** je rešil prva paragrafa kazenskega zakona in z veliko večino sklenil, da se ohrani smrtna kazen.

— **Obrtna šola v Gorici**. Kako potrebna je bila ustanovitev slovenske obrtne šole v Gorici, kaže vedno naraščajoče število učencev. Če tudi se šola ni počela precej s šolskim letom, in so se torej razni slovenski učenci vpisali na laško šolo in isto tudi obiskujejo, je vendar na slovenski obrtni šoli že dozdej 36 učencev. Brezdvomno se bo pa to število še pomnožilo. Zares veliko in važno narodno delo so doprinesli goriški Slovenci z ustanovitvijo te šole.

— **»Sokol ljubljanski«** priredi letošnjo maškarado v stilu kitajsko-japonskem. Vsa dekoracija po dvorani bo tudi v tem slogu prirejena.

— **V pokoj je vstopil** gospod prof. Jožef Celestina, glavni učitelj na ljubljanskem učiteljski.

— **Županom v Krškem** volili so te dni ondotnega advokata dr. Janez Mencingerja.

— **Zveza slovenskih posojin v Celju** ima svoj letošnji redni občni zbor dne 13. decembra v dvorani čitalnice v Celju.

— **Umrli** je dne 29. novembra v Radečah pri Zidanem mostu g. Moric Scheyer, oskrbnik ondotne graščine. Pokojnik je bil rodod nemški Čeh. Lep pogreb je pričal, da je bil pokojnik spoštovan. Naj v miru počiva. — V Gradcu je umrl dne 4. dec. t. l. posestnik g. Ant. Dekleva v 79. letu svoje starosti. Pokojnik, rodod Postojničan je bil velik dobrotnik. Blag mu spomin! — V Velikih Laščah je umrl ondotni okrožni zdravnik Ludovik Zalokar v 64. letu svoje starosti.

— **Dvajsetice in četrtaki** pridejo, kakor znano z novim letom iz prometa in ni nikdo več dolžan vsprejeti tak denar. Pri blagajnah in uradih se bode pa ta denar še celo prihodnje leto sprejemal oziroma zamenjaval.

— **C. kr. kmetijska družba kranjska** je sklenila, da pošlje tri učence, ki so dovršili kmetijsko šolo na Grmu,

v kmetijsko šolo v Št. Mihelu na Tirolskem, kjer se bodo izučili v sirarstvu.

— **Ponesrečil** je konduktor Karol Strek iz Maribora v pondeljek zvečer na postaji Zgornje Ležeče na Krasu. Pal je vsled velike burje z vagona, in ga je povozil vlak. Bil je takoj mrtev.

Izpred porotnega sodišča. Pri obravnavi vršivši se dne 28. novembra dopoldne obsojen je bil na tri leta 27letni kovač Matija Hobič iz Besnice pri Kranji, ker je dne 29. septembra tako z nožem ranil v trebuh Janeza Omahna, da je ta drugi dan umrl. — Pri drugi obravnavi je bil obsojen na 3 leta težke ječe Lovro Gregorač iz Žirov, ker je v prepiru dne 8. oktobra toli vdaril Janeza Soletija s polenom, da je ta vsled prizadete rane umrl. — Poštna opraviljica Pavla Hofman, zatožena zlorabe uradne oblasti bila je po dvanedvni obravnavi oproščena. Dne 1. t. m. obsojen je bil zaradi uboja Evstahij Dobrota, dninar v Zalogu na 7 let težke ječe. Njegov tovariš France Prešek je bil oproščen.

— **Roparki napad**. Dne 24. novembra zvečer napadli so pri Šmartnu 4 nepoznani zlikovci 51letnega kajžarja Matija Starin-a iz Bišč, občine Ihan, ko se je vračal iz Ljubljane, kjer je delal kot dninar, so ga pretepli in oropali vsega denarja.

— **Ponesrečen roparski napad**. Dne 24. novembra zvečer pili so v gostilni Janeza Vrhunca pri smledniškem mostu v Zbiljah, kajžarjev sin Franc Rak od sv. Valburge, živinotržec Anton Žnidar po domače Beber iz Oti in posestnik Franc Šetina iz Zbilj. Žnidar se je bahal, da ima več denarja pri sebi. Ko je ta potem vstal in rekel, da namrava še tisti večer priti v Vodice, ponudil se je mu Rak, da ga spremi. Žnidarju je bilo to všeč. Ko pa prideta na prosto, zgrabi Rak Žnidarja, rekoč denar sem, ali pa te vržem v Savo. Žnidar se postavi v bran, na kar je Rak pobegnil. Žnidar je imel pri sebi 154 gld. Raka je žandarmerija prišla in izročila sodišču.

— **Vtonil** je dne 24. novembra cestar Tomaž Rantar iz Visocega pri Kranji v Kokri. Šel je okrog poldneva istega dne s posestnikoma Blaž Bohincem in Blaž Kokaljem oba iz Visocega močno od žganja nadelan domov. Na poti se je zelo opotekaval, se končno zaletel na obrežje Kokre, od koder je zdrsnil v Kokro in utonil, ne da bi ga bila njegova tudi ne trezna tovariša opazila. Pri padcu iznad 10 metrov visokega obrežja se je Rantar vrh tega močno poškodoval. Potegnili so ga čez eno uro mrtvega iz Kokre.

— **Vročinska bolezen (legar)** razsaja prav močno v občinah Adlešice, Tribuče in Vinica v črnomaljskem okraji. Najbolj prizadeti sta vasi Gorenci in Adlešice. V Gorencih z 72 prebivalci so razun v treh hišah povsod bolniki. V neki hiši je celo 7 oseb bolnih. — Tudi na Jesenicah na Gorenjskem se je pojavil legar.

— **Zmrznil** je minoli teden v Boldražu nad Metliko 51letni kmetski posestnik Martin Rozman. Šel je na lov, zgrešil pot, obtičal v snegu in zmrznil.

— **Divjo kokoš** so vjeli v nekem vrtu pod ljubljanskim gradom. Nenavadno je pač to, da je žival zašla v mesto. Spustili so jo zopet na Rožniku na prosto.

— **Burija** je razsajala v začetku tega tedna v Trstu. Pripetilo se je tudi več nesreč. V Lonjeri je neko hišo odkrila in podrta strop. K sreči pa ni nobeden poškodovan. Ljudje bežali so iz hiš skozi okna in prenočili pri sosedih. V Dreherjevi pivovarni je burja strgala pločevinasto streho z dveh lop. Raz neke hiše v ulici Giulia je strgala pročelje. Palo je na ulico, ne da bi bilo koga poškodovalo. Podrta je burja tudi nekaj dimnikov, pobila več šip v oknih, več ljudi je vrgla na tla in jih bolj ali manj poškodovala. Tudi v Gorici je bil mraz z burjo. Na ogerski državni železnici pri Reki je zaradi burje in zametov promet bil vstavljen. Jeden vlak, v katerem je bil baš reški guverner, je obtičal v snegu. Parniki so zaradi hude burje vstavili vožnjo.

— **Ukradeno vino.** V javnih skladiščih so tatovi izpraznili dva soda vina. Nekoliko so vina sabo odnesli, nekoliko izpustili. 600 litrov vina je bilo v teh dveh sodih. Sumljiva sta dva finančna stražnika, katera so zaprli.

— **Na smrt obsodili** so v Trstu 42letnega oženjega mešetarja Anton Sossi-ja. Sossi je pred tremi leti zapustil ženo z dvema otrokoma in živel v divjem zakonu s kuharico Nežo Ineković. Poslednja se je poslednji čas seznanila z čevljarjem Granatellijem, ki jo je obljubil vzeti. Zaradi tega je Sossija zapustila. Sossi je večkrat jo prosil, naj se povrne k njemu. Ko tega ni hotela, jo je ustrelil.

Livadija.

Cel svet je naenkrat zvedel za romantičen kraj Livadijo ob južnovzhodnem Krimu, kjer je ležal v smrtnih bolečinah in umrl car Aleksander III. Na obrežju Črnega morja leži neznatno mesto Jalta, ki je postalo znamenito še le, ko si je oče umrlega carja, Aleksander II., kupil grad Livadijo in ga okrasil po svojem okusu. Zaradi milega podnebja in lepe okolice je sedaj nastalo zimišče ruskega plemstva. Jalta je ravno med morjem in gorovjem, ki ovira mrzlim severnim vetrovom, da ne morejo nadlegovati meščanov. Od mesta drži jedna cesta ob morji med figovimi in olčnimi nasadi in vinogradi; kmalu se zavije, in potnik vidi pred seboj celo vrsto bogatih krasnih poslopij in umetno ozaljšanih in nasajenih vrtov. Najprej prideš do posestva „Orianda“, ki so v lasti velikega kneza Konstantina, čegar palača je skoraj skrita med gostimi orjaškimi hrasti; na to dospeš do najlepšega prostora na Krimu, do „Aloupke“, lastnine grofa Voronceva z 200 sobami. Slednjič zapaziš Livadijo. Vrtni nasadi okrog gradu zavzemajo velik prostor. Na jedni strani segajo do gora na drugi pa do morskega obrežja. Aleksander III. je tu nasadil vzorne vinograde, sadne vrtove in cvetične gredice. Njegova soproga posebno ljubi cvetice, zato je najlepše in najredkeje rože dal tu sem posaditi. Posestvo Livadija ima dve palači, ali bolje rečeno, dve velikanski vili; jedno je zgradil Aleksander II. Oprava je bela in pozlačena; po stenah vise najboljše in najredkeje slike ruskih mojsterskih slikarjev. Drugo vilo je postavil Aleksander III. Znamenitosti ni v njej. Sobe so prav priprosto pa okusno opravljene, vsa njena udobnost bi bogatemu meščanu komaj zadostovala. Livadija se je ruskemu plemstvu prikupila samo zavoljo svoje krasne lege in zdravega milega podnebja, ki tudi po zimi ne trpi snega in ledu dolgo časa.

— **Cerkvena tatvina.** Iz Prage se poroča, da so po noči na 29. m. m. vlomili neznani tatovi skozi okno po lestvi v župnijsko cerkev. Odnegli so vse srebrno in zlato orodje.

— **Skopuh.** V Skalici na Ogerskem umrl je skopuh Fran Popp, ki je imel pet hiš in zraven 50.000 gld. premoženja. Stradal in raztrgan je hodil vse življenje. Po noči je deval denar pod zglavje, kajti drugače v skrbi ni mogel spati. Zdravnika in duhovnika v bolezni ni poklical, ker se je bal, da bi moral kaj plačati. Bil je še v velikih skrbeh zaradi tega, da bode njegov pogreb nekaj veljal.

— **Černadjev.** Pred nekoliko časa poročali smo o sleparji grofu Černadjevu, karerega so zaprli na francoski meji, ko je bil že nekoliko ljudi opeharil. Preiskava je pokazala, da je grof Černadjev rojen v Irkucku v Sibiriji 1843. leta in mu je ime Krakovski Černadjev, neki trgovec v Irkucku, ki pa ni grof, je bil njegov krstni boter. Krakovski je bil oženjen z Rusinjo Marijo Ludoviko Žengelovsko, ki je v Parizu umrla. Kaj je bil v mladostnih letih se ne ve. Sleparije je začel na Dunaji, kjer je pred 13. leti bil obsojen v dveletno ječo. Po prestani kazni je bil iztiran iz Avstrije. Leta 1884 je v Draždanah dva hotelirja opeharil, za večje svote izdajajoč se za ruskega polkovnika pl. Černadjeva, poročenega z grofinjo Žengelovsko in je njegov oče bogat posestnik v Rusiji. Draždansko sodišče ga je obsodilo v 4 in 1/2 letno ječo. Leta 1891. je bil v Bruselji obsojen zaradi raznih sleparij. Pozneje je napravil več sleparij v Italiji in Franciji.

— **Samomor.** Viktor grof Baworowski jeden najbogatejših veleposestnikov Galicije si je z britvijo prerezal vrat, ker je oslepil. Baworowski je znan na literarnem poprišči. Prevedel je v poljščino dela Göthejeva, Schillerjeva, Wilandova in Byronova.

— **Smrt vsled stave.** V Kelceju na Ogerskem je neki kmetski fant stavil, da izpije v enem dušku liter žganja. Izpil ga je res, ali vsled tega se precej mrtev zgrudil na tla.

— **Žrtva igre.** Ustrelil se je znan angleški pedagoški pisatelj Stradling, ko je v Monte Carlu zaigral 300.600 lir.

— **Strijca umorila.** V Monsu v Belgiji je nečakinja umorila in oropala veleposestnika Tuffeau-a. Morilko so zaprli. Pobrala je bila za 80.000 frankov vrednostnih papirjev in ravno mislila pobegniti jo v Anglijo.

— **Samomor v Ostrogonu.** Sorodnica kneza primasa, kuharica primacijskega ravnatelja Marija Horvat se je obesila v svoji sobi. Povod samomoru je neka bolezen na očeh.

— **Rumena mrzlica,** koleri podobna bolezen razsaja hudo po nekaterih krajih v Braziliji. Ta bolezen se skoro vsako leto v Braziliji pokaže in pobere mnogo ljudi. V Riu de Janeiro je še sedaj ni.

— **7 oseb** je zgorelo v neki hiši v Novem Jorku.

— **Reven škof.** Škof Shanley v severni Dakoti je sestavil statistiko o svoji škofiji. Od 1. jan. 1893. do 1. jan. 1894. je bilo krščenih 1287 otrok in 101 speobrnjenec; 236 porok, med temi 29 „mešanih“ (t. j. z drugoverci); 258 pogrebov; 28000 birmancev. Izmed 1388 krstov prišlo samo 12 na Fargo, kjer prebiva škof. Iz knjig škofiskega kancelarja se razvidi, da je prejel škof plače in družih dohodkov leta 1891. 523.25 dolarjev, 1892. 117 dolarjev, 1893. 364.75 dolarjev, za tri leta vsega skup 1005 dolarjev. Čita se, da se je moral zadovoljiti večkrat s petimi centi na dan. V. č. škof Shanley nikakor ni edini revni škof v Zjed. državah, skoraj gotovo pa najrevnejši.

— **Zveza sladornih tovarnarjev** v Novem Jorku je sklenila ustaviti delo v sladornih čistilnicah. 50.000 delavcev vsled tega zgubi delo. Zveza hoče s tem sladkor podražiti.

— **Nova cerkev za Slovence** bila je dne 4. m. m. blagoslovljena v Clevelandu v Ameriki.

— **Požar.** V Pittsburgu v Ameriki je naredil ogenj škodo nad pol milijona dolarjev. Goreti je začelo na dveh mestih, godbena akademija in J. Porter & Co.

— **Rop.** V Dallsu (Orego) so priprli dva tatova, ki sta 1. okt. oropala železnico Northern Pacific za 14.000 dolarjev. Franc Klein in O. Sawage ne moreta tajiti dejanja, ker so našli pri njiju razun 200 dolarjev še ves ostali denar.

— **Velik požar.** Jeden del znanih velikih železnih livaren „Fredegar“ v Richmondu v Ameriki je pogorel; škoda znaša 150.000 dolarjev.